

Ryc. 36. Trasa kolejki wąskotorowej Gozdów-Trzeszczany-Miączyn w latach 1916-1923, wg H. Chwedyka, B. Pokropińskiego 2008.

w tym 1818 mórg gruntów ornych, 326 mórg łąk, 975 mórg lasu, 22 morgi placów i nieużytków oraz 36 mórg zarośli. Wieś Korytyna liczyła pod koniec XIX wieku 12 domów i 93 morgi ziemi włościańskiej¹⁷⁴.

Przed 1890 rokiem całość majątku trafiła w ręce Antoniego Horodyskiego (1856-1902), syna Władysława i Józefy, ożenionego pierwszy raz z Józefą Rost-worowską (1867-1891) herbu Nałęcz, córką Feliksa i Jadwigi Chrościak-Popiel, a po jej śmierci drugi raz w 1894 roku z Taidą Wodzicką (1871-1937) herbu Leliwa, córką Romana i Teresy z Potockich. Pod koniec XIX wieku w Korytynie obok wsi istniał także niewielki folwark wchodzący w skład dóbr Mołodiatycze¹⁷⁵.

W 1901 roku „Cukrownia Nieledeu” wybudowała konną kolejkę wąskotorową z Nieledeu do Grabowca, która przebiegała przez Korytynę. W 1916 roku Austriacy przebudowali, a częściowo zbudowali linię konnej kolei wąskotorowej z Nieledeu do Miączyna przez Grabowiec o szerokości 700 mm. Kolej ta przebiegała obok folwarku w Korytynie. Po kilku latach funkcjonowania kolej w całości została rozebrana w 1923 roku¹⁷⁶.

Korytyna była niewielką wsią i według spisu z 1921 roku liczyła 12 domów i 94 mieszkańców, w tym 2 Ukraińców¹⁷⁷. W okresie międzywojennym istniała we wsi 4-klasowa szkoła, ale informacji o jej działalności nie udało się zebrać.

¹⁷⁴ SGKP, wypisy, s. 249.

¹⁷⁵ E. Bończak-Kucharczyk, K. Bondaryk, J. M. Falkowski, J. Żukowski 1988, Dokumentacja ewidencyjna założenia dworsko-ogrodowego w Mołodiatyczach, gm. Trzeszczany, Białystok, mps w Archiwum WUOZ w Lublinie, Delegatura w Zamościu, s. 3.

¹⁷⁶ H. Chwedyk, B. Pokropiński, Hrubieszowskie koleje wąskotorowe, Zamość 2008, s. 28 i 33.

¹⁷⁷ Skorowidz..., t. IV, s. 33.

Dość tragiczny dla mieszkańców Korytyny był okres okupacji niemieckiej. Dnia 20 maja 1942 roku Niemcy spacyfikowali wieś. Spalili wówczas kilka domów i aresztowali 7 mężczyzn, których następnie rozstrzelano. Była to kara za przechowywanie jeńców radzieckich i partyzantów przez mieszkańców¹⁷⁸. Nie były to jedyne ofiary podczas wojny, bowiem w różnych okolicznościach zginęło w sumie 12 mieszkańców wsi - Polaków¹⁷⁹.

Po zakończeniu II wojny światowej życie mieszkańców powróciło powoli do normy. Utworzono we wsi 4-klasową szkołę podstawową, której siedziba znajdowała się w sąsiednim Józefinie.

Około 1960 roku powstało we wsi Kółko Rolnicze, a jego pierwszym prezesem został Wacław Kot. Potem funkcję tę pełnił kilka lat Władysław Ważny. W 1969 roku kółko przeniesiono do Ostrówka, gdzie powstała Międzykółkowa Baza Maszynowa.

W latach 60-tych otwarto we wsi sklep, który początkowo mieścił się w mieszkaniach prywatnych, najpierw u Władysława Włodarskiego, a potem u Wacława Kota. Właściciele lokali byli jednocześnie sprzedawcami. W 1964 roku GS w Trzeszczanach zbudowała we wsi sklep. Był to murowany budynek, gdzie sprzedawała najpierw Maria Znajomska, a potem: Helena Gardias, Stanisława Hryciak i Zdzisława Kaspruk. W 1991 roku sklep został zlikwidowany¹⁸⁰. W 1968 roku wieś razem z sąsiednim Józefinem została zelektryfikowana, a na początku lat 80-tych zbudowano we wsi utwardzoną drogę, w 1996 roku

¹⁷⁸ W. Jaroszyński, B. Kłembukowski, E. Tokarczuk, Łuny nad Huczwią i Bugiem, Zamość 1992, s. 188-189.

¹⁷⁹ W. Jaroszyński, B. Kłembukowski, E. Tokarczuk, op. cit., s. 235.

¹⁸⁰ Informacja ustna Edwarda Gruszki.

założono telefony, a w 2003 roku wodociąg.

Ważną funkcję w życiu kulturalnym wsi odgrywało Koło Gospodyń Wiejskich założone w połowie lat 60-tych XX wieku. Jego przewodniczącą przez cały czas była Teodozja Gruszka. Koło rozpadło się pod koniec lat 80-tych¹⁸¹.

W 1981 roku założono we wsi Koło NSZZ RI „Solidarność” liczące 15 członków, a jego przewodniczącym został Bolesław Tałaj¹⁸². Dalsze dzieje tego Koła nie są jednak znane z ogólnie dostępnych źródeł.

Obecnie Korytyna to mała wieś. W 2011 roku liczyła 49 mieszkańców oraz 135,90 ha powierzchni.

LEOPOLDÓW

Miejscowość położona na południowo-wschodnim skraju gminy Trzeszczany, w obrębie Działów Grabowieckich.

Podczas badań powierzchniowych przeprowadzonych w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP) odkryto na terenie wsi 3 stanowiska (punkty osadnicze)¹⁸³. Najstarsze zabytki w postaci kilku ułamków naczyń glinianych, drapacza i odłupka krzemienia ze względu na brak cech charakterystycznych datowano ogólnie na neolit (5200-2200 r. p.Chr.). Liczniejsze zabytki, głównie w postaci fragmentów naczyń glinianych, ale także wiór krzemienisty, datowano na wczesną epokę brązu (2200-1600 r. p.Chr.). Należały one zapewne w części do kultury mierzanowickiej (2200-1600 r. p.Chr.), a w części do strzyżowskiej (1750-1600 r. p.Chr.). Kolejna faza osadnictwa związana jest z kulturą łużycką (1200-400 r. p.Chr.), a reprezentuje ją zaledwie jeden ułamek naczynia glinianego. Sezonowy charakter miało także osadnictwo w okresie rzymskim (I-V w.), udokumentowane kilkoma fragmentami ceramiki. Niewiele bogatsze ślady zarejestrowano po ludności słowiańskiej, która zasiedliła ten teren we wczesnym średniowieczu (X-XIII w.).

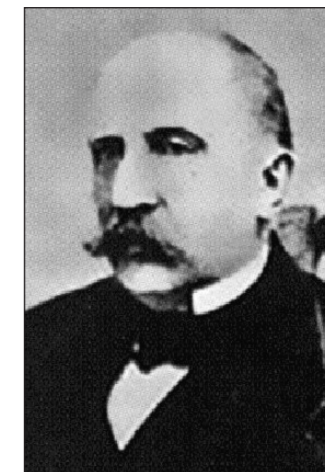
Początki współczesnego osadnictwa związane są z folwarkiem Leopoldów powstałym około połowie XIX wieku w dobrach Podhorce. Dobra te wówczas należały do Alojzego Poletyło (1781-1860) herbu Trzywdar, żonatego z Teresą z Trzczańskich (1790-1847) herbu Strzemie¹⁸⁴. Zapewne nowo utworzony folwark nazwano na cześć ich syna Leopolda (1812-1895). W 1885 roku folwark ten obejmował 538 mórg

¹⁸¹ tamże.

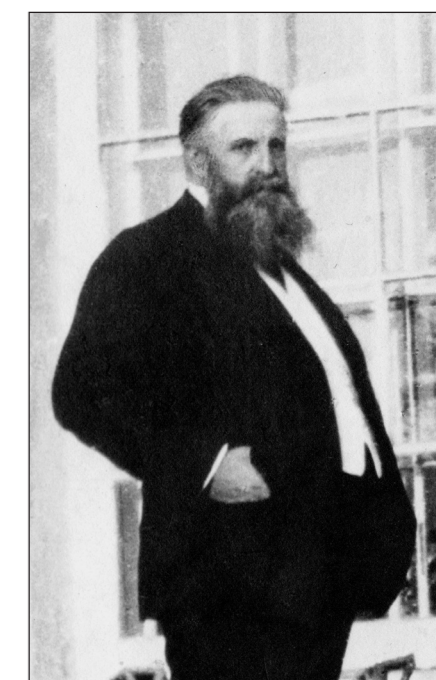
¹⁸² E. Wilkowski, Solidarność na ziemi zamojskiej w latach 1980-1989, Chełm 2009, s. 333.

¹⁸³ W. Koman 1991, Dokumentacja obszaru AZP nr 87-92, archiwum WUOZ w Lublinie, Delegatura w Zamościu

¹⁸⁴ APCh, Akta hipoteki dóbr Podhorce.

Ryc. 37. Tytus Woyciechowski (1808-1879), ze zb. J. Sławińskiego.

Ryc. 38. Józef Tomasz Wydźga (1872-1926), właściciel dóbr podhoreckich z Leopoldowem, ze zb. S. Sękowskiego.

gruntów ornych i ogrodów, 41 mórg łąk, 59 mórg lasu i 10 mórg nieużytków. Wówczas były tu także 2 budynki murowane i 7 drewnianych. Po Alojzym Poletyło dobra Podhorce wraz z Leopoldowem objęła jego córka Alojza (1815-1903) zamężna za Tytusem Woyciechowskim (1808-1879) herbu Jelita, a następnie ich córka Joanna Teresa (1840-1916) wraz ze swym mężem Marcelem Wydźgą (1830-1894) herbu Jastrzębiec.

W 1902 roku majątek przeszedł na ich syna Józefa Mariana (1872-1926), który wkrótce rozbudował w Leopoldowie gorzelnię, a przy niej założył 2 stawy.